

PRÁVO A ETIKA

PŘÍKLADY Z PRAXE

PRÁVO – KRITICKÉ SITUACE

NATÁČENÍ NA VEŘEJNOSTI A SOUKROMÍ

- Jak je to s natáčením na soukromém pozemku? Může novinář vstoupit i bez vědomí majitele?
- Co je veřejné prostranství? Můžeme třeba na ulici natočit a odvysílat cokoli?
- Smíme z veřejného místa natočit něco, co je na soukromém pozemku? Něco přes/skrz plot na dvoře a pod?
- Co mi jako novináři hrozí za sankce, pokud natáčím tam, kde nesmím?

NATÁČENÍ NEZLETILÝCH A MLADISTVÝCH

- Za jakých podmínek mohu natočit obrázky/ rozhovor s dětmi a mladistvými? Musím mít vždy souhlas rodičů?
- Jaká jsou pravidla pro zveřejnění totožnosti, pokud je dotyčný mladistvý nebo nezletilý pachatel/oběť trestného činu?

SOUDY A POLICEJNÍ VYŠETŘOVÁNÍ

- Na co si dát pozor?
- Pozor na názvosloví - podezřelý, obviněný, obžalovaný, odvolání, dovolání...
- Jak natáčet u soudu? Co se smí a nesmí?

SKRYTÁ KAMERA APOD.

- Jak se na používání skryté kamery dívá zákon?
- Co říkají interní předpisy redakce?
- Mohu nahrát a odvysílat telefonát, aniž by dotyčný věděl, že je nahráván?
- Jak je to s nahráváním pro vlastní potřebu, abych měl důkaz, co přesně člověk řekl? Mohu nahrávat bez jeho vědomí?

ARCHIVNÍ A ILUSTRACNÍ ZÁBĚRY

- Jak přemýšlet nad použitím archivních a ilustračních záběrů?
- Jaká jsou rizika jejich nesprávného nebo nadměrného používání?

KUŘIMSKÁ KAUZA

Pokuty RRTV za opakované používání záběrů týraných chlapců: 100.000Kč za každý odvysílaný příspěvek.

ČT

200.000Kč (Události, 168 hodin)

CET21 – TV NOVA

600.000Kč (Televizních noviny, Střepiny)

FTV Prima

900.000Kč (1. Zprávy, Partie)

Z ROZSUDKU NEJVYŠŠÍHO SPRÁVNÍHO SOUDU

„Podle § 32 zákona o vysílání nelze připustit, aby záběry dítěte v pozici, v níž se nacházelo a která zjevně snižovala jeho lidskou důstojnost, byly do vysílání zařazovány bezdůvodně. Důvodnost odvysílání takových záběrů musí být posuzována objektivně. Důvod pro zařazení musí být takový, že by bez něj pořad zcela postrádal informační hodnotu. Pak závažnost záběrů ve vztahu k jejich zveřejnění může případně umožnit zásah do jiného práva.“

Zdroj: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0033_8As_1000_a67068_b3_8f0f_4cab_a164_b20f3df8fdf1_prevedeno.pdf (s.2-3)

ETICE SE ČLOVĚK UČÍ – POŘÁD ZKUSTE TO TAKY

Podstatou etiky je rozlišování mezi dobrem a zlem

- Zákony nám říkají, co dělat smíme.
- Etika nám říká, co bychom dělat měli.
- Etika není něco, co „máme“ ale to, co „děláme“.
- Není to jen nějaký příkaz „konat správně...“
- ... naopak, je to cesta, po které jdeme za správnými rozhodnutími.
- Jednat eticky znamená především přemýšlet nad důsledky vlastních rozhodnutí.

RŮZNÉ PŘÍSTUPY K ETICE

○ 1. PODVĚDOMÁ REAKCE

- Věřit vlastním instinktům má jeden háček – každý člověk má jiné meze. Čí instinkt je lepší? Váš? Editora? Diváka?
- Čím víc lidí, tím víc názorů, který si vybrat?
- Příliš emotivní – nevidíme šedou zónu mezi černou a bílou.

○ 2. DODRŽOVÁNÍ PRAVIDEL

- Ne každou situaci mohou pravidla předjímat.
- Co když existuje lepší řešení než nabízí pravidla?

○ 3. REFLEXE A ARGUMENTACE

- Směrnice a kodexy by měly být začátkem diskuze, ne jejím koncem.

Zdroj: TUGGLE, C. A., Forrest CARR a Suzanne HUFFMAN. Broadcast news handbook: writing, reporting, and producing in a converging media world. 2nd ed. Boston: McGraw-Hill, 2004. 284, 26. ISBN 0072853514.

ČTYŘI PILÍŘE NOVINÁŘSKÉ ETIKY

- **Hledejte pravdu a informujte o ní**
- **Minimalizujte škody**
- **Jednejte nezávisle**
- **Bud'te odpovědní a transparentní**

Víc na: <https://www.spj.org/ethicscode.asp>

OTÁZKAMI K CÍLI

- Co víme? Co víc bychom měli vědět?
- Jaký je náš novinářský zájem?
- Jaké etické otázky téma přináší?
- Jaké profesní směrnice musíme vzít v potaz?
- Koho dalšího bychom měli přizvat k rozhodnutí?
- Koho se příběh týká? Koho a jak se naše rozhodnutí dotkne? Jaké jsou jejich motivace? Jak bychom se cítili na jejich místě?
- Jaké jsou možné následky našeho jednání?
- Jaké jsou alternativy?
- Jsme ochotní – a schopní – veřejně své jednání vysvětlit?

KDY SI DÁT POZOR

○ **Konflikt zájmů**

- Musíme se naučit naše zájmy v práci „obejít“.
- Pokud jste v konfliktu zájmů, řekněte to nadřízeným.
- Test: Co by na to řekli diváci, kdyby to věděli?

○ **Přijímání dárků od respondentů**

- Odmítejte dárky – co se s ní a vypije „ve stoje“ je ok

○ **Zivé vysílání – breaking news**

- Proč jedeme živě?
- Jsme připraveni na nejhorší možný výsledek?
- Jak víme, že to, co vysíláme, je pravdivé?
- Jaké mohou být krátkodobé i dlouhodobé následky?
- Předpokládejte, že vysílání vidí třeba i pachatel.
- Jak technicky minimalizovat rizika?
- Jakou roli hraje denní doba c rozhodnutí jet live?

DALŠÍ ČETBA

- <https://www.spj.org/ethicscasestudies.asp>
- <https://www.spj.org/ethicsweek.asp>
- <http://verificationhandbook.com/>
- [http://www.rtdna.org/content/rtdna code of ethics](http://www.rtdna.org/content/rtdna_code_of_ethics)
- <https://stevebuttry.wordpress.com/2011/01/04/my-version-of-craig-silvermans-accuracy-checklist/>
- <http://portal.justice.cz/Justice2/Soud/soud.aspx?o=18&j=28&k=5355&d=314746>

